

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jana Passera a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Davida Hipšra v právní věci žalobce: **J. P.**, zastoupeného JUDr. Oldřichem Voženílkem, advokátem se sídlem U Jiskry 114/1, Rumburk, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 31, Brno, proti rozhodnutí Finančního ředitelství pro hlavní město Prahu ze dne 26. 1. 2010, čj. 1051/10-1500-106358, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 4. 2013, čj. 11 Af 15/2010 – 26,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I.

1. Finanční úřad pro Prahu 5 rozhodnutím ze dne 8. 9. 2009, čj. 347895/09/005512401949, uznal žalobce vinným ze spáchání správního deliktu podle § 6 odst. 2 zákona č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti, ve znění účinném do 18. 8. 2008. Žalobce se měl správního deliktu dopustit tím, že dne 8. 6. 2006 přijal v hotovosti platbu ve výši 475 767,50 Kč, kterou mu bylo uhrazeno vyúčtování komisního prodeje automobilu komisionářem (společností AuTec mobil, s. r. o.). Žalobce tak porušil povinnosti stanovené v § 3 a § 4 zákona o omezení plateb v hotovosti. Finanční úřad uložil žalobci pokutu ve výši 3000 Kč.

2. Finanční ředitelství pro hlavní město Prahu zamítlo odvolání žalobce rozhodnutím ze dne 26. 1. 2010, čj. 1051/10-1500-106358. (*pozn. NSS: V souvislosti s nabytím účinnosti zákona č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, finanční ředitelství zanikla ke dni 1. 1. 2013. V rámci nedokončených řízení ve správním soudnictví se dnem 1. 1. 2013 jejich nástupcem stalo Odvolací finanční ředitelství.*)

II.

3. Žalobce napadl rozhodnutí finančního ředitelství žalobou u Městského soudu v Praze, který ji rozsudkem ze dne 26. 4. 2013, čj. 11 Af 15/2010 – 26, zamítl. Rozsudek městského soudu, stejně jako všechna dále citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, je dostupný na www.nssoud.cz a soud na něj na tomto místě pro stručnost zcela odkazuje.

III.

4. Žalobce (stěžovatel) brojil proti rozsudku městského soudu kasační stížností z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

5. Stěžovatel namítl, že platba je v právním řádu (i obecně) vymezena jako převod vlastnického práva k platebnímu prostředku (zpravidla k penězům), který není závislý na svém účelu. Transfer platebních prostředků, při kterém nedochází ke změně jejich vlastníka, není platbou, ani (svým účelem) úhradou závazku.

6. Obsahem komisionářské smlouvy podle § 577 obchodního zákoníku je závazek komisionáře zařadit na účet komitenta určitou obchodní záležitost a závazek komitenta zaplatit komisionáři úplatu. Jediná platba, ke které mezi komisionářem a komitentem dojde, je pouze platba této úplaty (provize). Kupní cena je od počátku ve vlastnictví komitenta, protože vlastnické právo k movitým věcem (tj. i k penězům) získaným pro komitenta nabývá komitent podle § 583 odst. 1 obchodního zákoníku již jejich předáním komisionáři. Právě jejich předání komisionáři kupujícím je platbou, na kterou se jakožto na úhradu závazku vztahuje zákonné omezení hotovostního platebního styku.

7. Stěžovatel připustil, že by byl povinen postupovat podle zákona o omezení plateb v hotovosti, pokud by prodal předmětný automobil sám a sám by uskutečnil kupní smlouvu. Uzavřením komisionářské smlouvy se však tato povinnost přenesla na komisionáře. Pokud stěžovatel následně převzal vlastní peníze do své držby (poté, kdy byl smysl a účel zákona o omezení plateb v hotovosti zcela naplněn), nejednalo se již o obchodní transakci (úhradu závazku).

IV.

8. Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na rozsudek městského soudu a poukázal na to, že pojem „*platba*“ není v zákoně o omezení plateb v hotovosti definován. Hotovostní platbou je možné rozumět (s výjimkou plateb vysoce hodnotnými komoditami) transfer finančních prostředků mimo způsoby uvedené v § 2 odst. 1 písm. a) zákona o omezení plateb v hotovosti, a to bez ohledu na formálně deklarovaný účel nebo podklad pro takovou transakci. Zákon odráží potenciální společenskou nebezpečnost plateb v hotovosti a stanoví objektivní odpovědnost právnických a podnikajících fyzických osob.

9. Na posuzovanou věc se nevztahuje žádná z výjimek uvedených v § 3 odst. 2 zákona o omezení plateb v hotovosti. Porušení uvedeného zákona se dopustili všichni zúčastnění, nejen stěžovatel, ale také kupující a komisionář. Povinnosti vyplývající ze zákona o omezení plateb v hotovosti mohly být upraveny již v komisionářské smlouvě. Úmyslem zákonodárce nepochybně nebylo, aby se předmětné transakce ocitly mimo režim zákona o omezení plateb v hotovosti.

V.

10. Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

11. Kasační stížnost není důvodná.

12. Nejvyšší správní soud nepřisvědčil námitce, že uzavřením komisionářské smlouvy se povinnosti vyplývající ze zákona o omezení plateb v hotovosti vzniklé v souvislosti s kupní smlouvou přenesly z prodávajícího na komisionáře.

13. Povinnost provést bezhotovostní platbu v souladu s § 3 a § 4 zákona o omezení plateb v hotovosti vzniká tehdy, je-li platbou uhrazován závazek [§ 2 odst. 1 písm. b) téhož zákona, viz také rozsudek ze dne 23. 2. 2011, čj. 1 Afs 91/2010 – 45, č. 2292/2011 Sb. NSS]. Stěžovatel připustil, že kupní smlouva je závazkem, na který se vztahují omezení předmětného zákona a pokud by k uzavření předmětné kupní smlouvy došlo přímo mezi kupujícím a stěžovatelem jako prodávajícím, byl by stěžovatel odpovědný za dodržení limitu pro platbu v hotovosti. Mylně se však domníval, že se může zprostit povinnosti přijmout pouze bezhotovostní nadlimitní platbu tím, že kupní smlouvu za něj uzavře komisionář.

14. Komisionářskou smlouvou se komisionář zavazuje, že zařídí pro komitenta určitou obchodní záležitost, a to vlastním jménem, ale na účet komitenta. Komitent se zavazuje zaplatit mu úplat. Pojmové znaky tohoto smluvního typu tvoří zařízení určité obchodní záležitosti, komisionářovo jednání vlastním jménem na účet komitenta, úplatnost a skutečnost, že oba subjekty smlouvy jsou podnikateli. Pojem „*obchodní záležitosti*“ zákon nevymezuje. Zařízení obchodní záležitosti spočívá obvykle v závazku prodat či koupit movité věci s tím, že předmětem činnosti komisionáře bude vždy právní úkon, nejčastěji uzavření kupní smlouvy (blíže viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2010, sp. zn. 32 Cdo 3464/2008, dostupný na www.nsoud.cz).

15. Uzavírá-li komisionář kupní smlouvu na účet komitenta (prodávajícího), je kupující povinen uhradit kupní cenu na účet komitenta. Z pohledu právního proběhne pouze platba (úhrada závazku) mezi kupujícím a prodávajícím (komitentem). Ostatně i stěžovatel uvedl, že kupní cena je od počátku ve vlastnictví komitenta, protože vlastnické právo k movitým věcem (tj. i k penězům) získaným pro komitenta nabývá komitent podle § 583 odst. 1 obchodního zákoníku již jejich předáním komisionáři. Komisionář vlastnické právo k peněžním prostředkům nenabude, nemůže jej proto ani převést na komitenta.

16. Fakticky však mohou proběhnout dvě předání peněžních prostředků (kupní ceny) – mezi kupujícím a komisionářem a následně mezi komisionářem a komitentem. I tato

platba je regulována zákonem o omezení plateb v hotovosti, kdy při překročení limitu pro výši platby podle § 4 odst. 1 tohoto zákona, musí proběhnout bezhotovostní platba na účet prodávajícího (komitenta).

17. Jinými slovy, k úhradě závazku zaplatit kupní cenu z kupní smlouvy dojde mezi kupujícím a prodávajícím. Proávající je příjemcem této úhrady bez ohledu na skutečnost, zda uzavření kupní smlouvy „zařídí“ komisionář a fakticky převezme peněžní prostředky do své držby. Komisionář jedná na účet prodávajícího (komitenta) a nemůže prodávajícího zbavit odpovědnosti za dodržení pravidel pro hotovostní platby.

18. Povinnost dodržet limit pro hotovostní platbu vzniká nejen kupujícímu (poskytovateli platby), ale i prodávajícímu (příjemci platby). Podle § 6 odst. 2 zákona o omezení plateb v hotovosti ve znění k datu, kdy stěžovatel přijal předmětnou hotovostní platbu, příjemce odpovídal za správní delikt, pokud platba přesáhla limit a příjemce platby musel vědět, že jejím uskutečněním došlo k porušení tohoto zákona. Nevědomost, že přijetím této platby došlo k porušení předmětného zákona, stěžovatel nenamítl. Pro úplnost lze proto pouze dodat, že sousloví „musel vědět“ obsažené v § 6 odst. 2 zákona o omezení plateb v hotovosti je třeba vykládat tak, že se vztahuje pouze na otázky skutkové, např. na situace skutkového omylu. Neznalost otázky právní naopak vychází z všeobecné právní zásady *ignorantia iuris non excusat* (blíže viz např. rozsudek ze dne 15. 7. 2009, čj. 2 Afs 29/2009 – 60). Nevědomost o tom, že prostřednictvím komisionářské smlouvy se nelze zbavit povinnosti přijmout platbu v souladu se zákonem o omezení plateb v hotovosti (tedy otázka právní), by tak nemohla mít na posuzovanou věc jakýkoliv vliv, ani pokud by stěžovatel tuto námitku vznesl. Od novely zákona o omezení plateb v hotovosti provedené zákonem č. 303/2008 Sb. je pak odpovědnost příjemce platby objektivní, bez ohledu na jeho vědomost o porušení zákona.

19. V posuzované věci bylo proto na stěžovateli, aby v rámci komisionářské smlouvy upravil závazek komisionáře tak, aby komisionář vydal „vyinkasované“ peníze komitentovi v souladu se zákonem o omezení plateb v hotovosti.

20. Výklad zastávaný stěžovatelem by odporoval účelu a smyslu zákona o omezení plateb v hotovosti, kterým je omezit daňové úniky, racionalizovat a optimalizovat peněžní hotovostní oběh, zvýšit bezpečnost zúčastněných subjektů a působit proti legalizaci výnosů z trestné činnosti (viz důvodová zpráva k uvedenému zákonu, dostupná na www.psp.cz, sněmovní tisk č. 264/0). Pokud by totiž bylo možné zákonem stanovené omezení hotovostních plateb obejít jednoduše tím, že by úhradu závazku podléhajícího předmětnému zákonu „zařídil“ komisionář, povinnosti stanovené zákonem o omezení plateb v hotovosti by byly do značné míry vyprázdněny. Nejvyšší správní soud proto souhlasil s městským soudem, že s ohledem na smysl a účel zákona o omezení plateb v hotovosti neexistuje rozumný důvod, proč by z hlediska omezení hotovostních plateb mělo být rozlišováno mezi situací, kdy je kupní smlouva uzavřena přímo mezi kupujícím a prodávajícím, a situací, kdy uzavření kupní smlouvy zařídí komisionář na účet prodávajícího.

21. Pro úplnost lze dodat, že na posuzovanou věc nedopadá žádná z výjimek stanovených v § 3 odst. 2 zákona o omezení plateb v hotovosti a nejedná se ani o platbu,

kteřá musí být podle zvláštního právního předpisu provedena v hotovosti (§ 4 odst. 1 věta za středníkem téhož zákona).

22. Nejvyšší správní soud uzavřel, že se stěžovatel dopustil správního deliktu podle § 6 odst. 2 zákona o omezení plateb v hotovosti tím, že přijal v hotovosti částku 475 767,50 Kč jako úhradu závazku z kupní smlouvy, kterou na účet stěžovatele (byť svým jménem) uzavřel komisionář.

23. Nejvyšší správní soud neshledal napadený rozsudek městského soudu nezákonným, proto kasační stížnost zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

24. O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně 7. ledna 2014

JUDr. Jan Passer
předseda senátu